

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunalvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 64:

Forslag til lov om støtte til miljøforbedrende investeringer i mindre landbrug m.v.

Af miljøministeren (Chr. Christensen).

(Fremsat 29/10 86).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Camre (S):

Dette lovforslag er i det væsentlige en gennemførelse af det forslag, som ikke blev færdigbehandlet i maj måned af den simple grund, at Folketinget ikke kunne nå til enighed om en finansieringsordning. Vi var meget tæt på, men som det vil erindres, kom der pludselig en kurre på tråden, fordi Det Radikale Venstre faldt fra med hensyn til det forslag, som Det Radikale Venstre selv havde været medforlagsstiller til, forslaget om en afgift på 40 øre pr. kilo kunstgødning.

Det foreliggende lovforslag har nogle forskellige, i alt væsentligt tekniske ændringer i formuleringerne. Dertil har forslaget så en anden finansiering, hvoraf det fremgår, at man til dækning af den akkumulerede støtte fra 1. december 1985, hvor det her jo rettelig burde have været i gang, og året 1986 igen har afsat 62,1 mill. kr., hvoraf 20 mill. kr. fra Landbrugsministeriets promillefond. I de kommende år, 1987-90, skal der afsættes 54,5 mill. kr. årligt i de første tre år og 8 mill. kr. i det sidste, altså 1990, hvoraf 36 mill. kr. skal overføres fra Landbrugsministeriets promillefond og resten i øvrigt tages af Landbrugsministeriets budget.

Vi finder ikke, at det er nogen særlig fornuftig måde at finansiere udgifterne på. Pengene tages jo i vidt omfang fra de promillepenge, som landbruget skulle bruge på produktudvikling og afsætningsfremme, og hertil kommer så, at det ikke på nogen måde kan

siges, at det gode princip om, at forureneren skal betale, bliver opretholdt. Tværtimod; det sløres, hvem det er, der har fordele, og hvem det er, der har ulemper af denne finansieringsform.

Derudover vil jeg gerne sige, at det for os er åbenbart, at lovforslaget er et alt for begrænset middel imod den form for forurening fra landbruget, der her er tale om. Den gamle NPO-plan – og jeg tillader mig at sige gamle, selv om den jo for så vidt kun er fra 1985 – har udviklingen klart vist sig at være løbet fra. Det er utilstrækkeligt at gå ind med de midler på de tidspunkter og med de tidsfrister, der er tale om i denne planlægning.

Jeg vil gerne understrege, at der er elementer i lovforslaget, som vi kan støtte. Vi mener for så vidt nok, at disse investeringer skal støttes, og vi mener også nok, de skal støttes efter de principper, der ligger i loven, men forslaget har ikke nogen mening, hvis ikke dets elementer kan komme til at indgå i en større helhed.

Vi mener, at der er behov for en omfattende handlingsplan, fordi den hidtidige indsats har været alt for lille, og det ser for os ud, som om regeringen fortsat klynger sig til nogle forventninger om, at det ikke haster, eller at der findes billige smutveje til et bedre miljø.

Vi advarer imod denne efter vores opfattelse hensynsløse overfladiskhed, som vi efterhånden har mødt i forskrækkende mange år. Forureningen bevæger sig hastigt derhen, hvor vi, uanset hvor mange ressourcer vi sætter ind, ikke kan standse ødelæggelsen af livets miljømæssige forudsætninger.

Jeg vil gerne understrege, at landbrugets forurening må bekæmpes sammen med andre forureningskilder, men jeg skal ved behandlingen af dette lovforslag indskrænke mig til at nævne den hovedindsats, som er nødvendig på landbrugsforureningsområdet. Det er et forbud mod anvendelsen af fosfor i gødning over en årrække, et forbud mod brug af gødning i nærheden af vandløb og søer, en meget markant nedsættelse af forbruget af kvælstofgødning, stop for etablering af dambrug og havdambrug og opfyldelse af alle krav til de allerede eksisterende brug samt i 1987 en fjernelse af tilskud til dræning og en genvurdering af, hvilket omfang dræningstilskud i øvrigt skal have.

[Camre]

Derfor vil vi kun tage stilling til dette lovforslag i sammenhæng med den øvrige indsats på hele området, og vi vil arbejde for, at lovforslaget bliver udvidet med de andre elementer, der hører hjemme under en sådan støttelov. Vi vil samtidig arbejde for, at princippet om, at forureneren betaler, bliver tilgodeset direkte.

Vi finder, at hele denne problemkreds bedst kan behandles i den videre sammenhæng i Folketingets miljøudvalg.

Ahlmann-Ohlson (KF):

Denne miljøstøttelov er en følgelov; den følger det store folketingsflertal fra den 31. maj 1985 bestående af VS, SF, Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og de fire regeringspartier, som ønskede en tilskudsordning, således at landbruget kunne komme i sving med at etablere en lang række miljøforbedrende foranstaltninger overalt på de mange landbrug, ca. 31.000 over hele landet.

Det Konservative Folkeparti beder nu landbruget om at tage vel imod dette støttelovsforslag. Der er – hvad landbruget glædeligvis også selv giver udtryk for – mere end nogen sinde brug for, at landbruget nedbringer sin forurening.

Det Konservative Folkeparti ser frem til en hurtig udvalgsbehandling af dette lovforslag.

Gade (SF):

Det første, vi skal se på, når vi skal behandle dette lovforslag, er den samlede miljøside og den sammenhæng, forslaget indgår i: Forslaget er en opfølgning af den NPO-handlingsplan, der blev vedtaget inden sommeren 1985. Et flertal i Folketinget, Socialdemokratiet, SF, VS og de Radikale, tilkendegav, at handlingsplanen skulle finansieres ved en afgift, og SF sagde åbent og ærligt, at når vi ville have en afgift til at finansiere den, så var det for også at få en afgift, som vi kunne bruge som en styrende afgift.

Hvis vi ser på miljø siden, så er det største problem, vi står med, at vi ikke tog fat på kunstgødningens problem, dengang vi diskuterede spørgsmålet i 1985, som en opfølgning af et SF-beslutningsforslag og senere et socialdemokratisk beslutningsforslag. Da tog vi ikke hul på kunstgødningsdiskussionen. Det skulle vi have gjort, og det bør også miljømi-

nisteren i dag erkende at vi burde have gjort i 1985.

Men ét er regeringens synspunkter i denne sag; noget andet er jo de Radikales mildt sagt besynderlige rolle i denne sag.

Jeg så tv efter Det Radikale Venstres landsmøde, og jeg forstod, at alt, hvad der bliver vedtaget i det danske Folketing, jo sker på grund af, hvad der besluttes i Det Radikale Venstre. Så må man vel tillade sig at sige, at alt, hvad der ikke bliver besluttet i det danske Folketing, også er på grund af Det Radikale Venstre, i hvert fald i disse sager.

Det er jo så oplagt: vi pressede, og vi pressede for at få kunstgødningen med i 1985. Så sagde vi: vi giver os så meget, bare vi får et løfte fra Det Radikale Venstre om, at man vil gennemføre det i begyndelsen af 1986. Så fik vi hele forløbet sidste år: Det Radikale Venstre sagde ja i slutningen af sidste samling, og så løb man fra det, og nu står vi med det her. Men miljøpolitisk står vi stadig med kunstgødningsproblemet.

Hvad så med dette lovforslag? Ja, dertil må vi sige, at den måde, miljøinvesteringerne er finansieret på, i hvert fald giver anledning til nogen undren. Jeg troede også, at Det Radikale Venstre mente, at de bedre stillede landmænd slet ikke skulle have del i nogen fordele her, men jeg kan forstå, at der nu er lavet straksafskrivninger til de landmænd, som ikke kommer ind under forbedringsordningen og miljøstøtten, og det vil altså sige de landmænd, som tjener for meget eller har for stor formue til at kunne komme ind under disse to støtteordninger.

Det synes jeg heller ikke harmonerer med, hvad jeg hørte Det Radikale Venstre sagde, før vi tog på sommerferie.

Jeg vil rejse spørgsmålet om biogas, for jeg synes, at vi skal bruge udvalgsarbejdet til at få diskuteret hele biogasproblemet. Jeg er lidt bange for, at der ikke i denne konstruktion er taget nok højde for støtte til fælles biogasanlæg, så vi får et forløb, hvor vi ikke får den satsning på biogasanlæg og decentrale kraftvarmeværker, som er vores politik, fordi støtten ikke er præciseret, og fordi vi ikke satser godt nok på det. Det vil sige, at biogasudbygningen, hvis den kommer, kun bliver afhængig af de store naturgasselskaber og eventuelt af en plan fra energiministeren, som måske først kommer næste år.

[Gade]

Jeg vil appellere til, at vi i udvalgsarbejdet også får kulegravet hele spørgsmålet om biogas, så vi får løst disse problemer på den rigtige måde, samtidig med at vi altså får debatteret dette forslag.

Som lovforslaget foreligger og set i den sammenhæng, det hører hjemme i, hvor jeg synes, der er nogle løftebrud undervejs på hele kunstgødningssiden, er det oplagt, at vi ikke kan støtte den måde at finansiere og gennemføre denne lovgivning på.

(Kort bemærkning).

Maisted (V):

Det gælder hr. Gades bemærkninger om anvendelse af kunstgødning.

Hvis man bruger 600.000 tons i dansk landbrug og man har en udsivning af kvælstof på omkring 260.000 tons, vil det sige, at selv om man halverede mængden, dvs. underforsynede dansk landbrug med kunstgødning, så ville man alligevel få en udsivning på omkring 130.000 tons kvælstof. Det vil sige, at det er en ganske irrelevant diskussion, hr. Gade fører. Dette at nedsætte forbruget med 20 pct. har ingen indflydelse på de reelle problemer.

Det svarer også til det, hr. Camre minsandten står heroppe på talerstolen og siger, nemlig at dansk landbrug ikke må bruge fosfor. Samtidig skal man altså bruge den naturlige gødning, altså det, man producerer, til at sprede på markerne, og det indeholder fosfor i store mængder.

Det er billigt, og det er en dårlig form for argumentation, hvis man virkelig mener noget seriøst med at prøve på at løse disse problemer og ikke bare vil score billige politiske points på noget, som man åbenbart ikke har fattet sammenhængen i.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det er muligt, jeg kan tage det første stik her. Jeg vil godt sige til hr. Maisted, at kunstgødningsforbruget trods alt ikke er så stort i Danmark, at det er 600.000 t. Det er omkring 400.000 t, hvis vi tager kvælstofgødningen, og det er jo det, vi har diskuteret. Det, som hr. Maisted siger, er jo modbevist i adskillige rapporter, men lad os nu tage den, som Landbrugsministeriet selv har lavet, og som

ligger til grund for det, som miljøministeren har sagt på det her område.

Landbokommissionens anden delbetænkning om landbrug og miljø har klart præciseret, at i hvert fald 100.000 t kunne spares, hvis man ellers kunne bruge gødningen rigtigt økonomisk, altså få den bredt godt nok ud. Det er ikke noget, jeg finder på, der er simpelt hen et erkendt overforbrug i dag.

Og det, vi har sagt hele tiden, og som der også er klart videnskabeligt belæg for, er, at vi ikke bare kan acceptere, at man bruger det økonomisk optimale; vi må længere ned og bruge det, der kunne kaldes det miljømæssigt optimale. Det er den diskussion, vi gerne vil have rejst, og det er derfor, vi har talt så meget om kunstgødningsafgift. Hvis hr. Maisted har andre metoder til at få formindsket problemerne ved kunstgødning, vil jeg gerne høre dem, men jeg kan ikke forestille mig, at de bliver bedre i forhold til den måde, hr. Maisted tænker på. De bliver da vist, så vidt jeg kan tænke mig til, endnu mere strikse og mere kontrollerende, end en afgift er.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Jeg vil da gerne sige tak til Venstres nye landbrugspolitiske ordfører, hr. Maisted, for det interessante landbrugsforedrag, vi fik heroppefra. Nu tillader vi os faktisk at gå ud fra, at de analyser, der er lagt frem af ministeren, i hovedsagen må anses for at være videnskabeligt korrekte, og på den baggrund kan det fastslås, at der over en årrække – og det er de seneste år, vi her taler om – er sket en for stor tilførsel af kvælstof til jorden. Jeg tror, det helt nøjagtige tal ligger på i gennemsnit 11 pct., som ikke udnyttes.

Med hensyn til fosfor bygger vores forslag på en analyse foretaget af Landbohøjskolen i København, ifølge hvilken der er ophobet så meget uudnyttet fosfor i jorden, at man uden problemer over en 3-4-årig periode helt kan standse fosfortilførslen, idet den fosfor, der allerede er i jorden, så vil kunne udnyttes. Det er i øvrigt noget, man har historisk erfaring for, fordi man under den tyske besættelse under Anden Verdenskrig ikke kunne få så meget fosforholdig gødning, og da var der altså ressourcer i jorden, som så blev opslugt.

[Camre]

Jeg vil gerne føje til, at udvaskningen jo ikke er den samme på al jord i Danmark. Der er marginale jorder, sandholdige jorder, hvor udvaskningsproblemet er særlig voldsomt, og hvor man så samtidig for at drive et udbytte ud af jorden overgøder og derved får problemet voldsomt forværret. Derfor er det en overordentlig realistisk idé at reducere gødningsforbruget som skitseret herfra.

(Kort bemærkning).

Maisted (V):

Jeg tror ikke, hr. Camre selv har hørt, hvad han sagde før. Han påstod, at man skulle undlade at anvende fosfor i dansk landbrug, og jeg har gjort ham opmærksom på, at det jo simpelt hen er umuligt, når man ad naturlig vej producerer gødning, der indeholder fosfor, og man samtidig kræver, at den skal spredes ud på markerne. Det viser sig jo også, at der er en udsivning dér, hvor man har undergødsket, altså der er en naturlig nitratudsivningseffekt.

Når jeg sagde 600.000 t kunstgødning – det glæder mig, at man er kommet ned på 400.000 t – var det bare for at illustrere eksemplet, for de 260.000 t om udsivning er korrekt. Men selv om man halverede den – og nu taler man om en 10 pct.s eller en 11 pct.s reduktion – så vil det ikke have nogen nævneværdig effekt på udsivningen. Det er ganske enkelt umuligt, fordi der er tale om en naturlig udsivning af kvælstof, især selvfølgelig, som hr. Camre nævnte, på tynde jorder og på bestemte årstider. Så det er noget, man ikke kan undgå.

Hr. Camre kunne have sagt, at det, vi skal tilstræbe, er at sørge for, at de offentlige rensningsanlæg fungerer så fantastisk, at fosforen ikke kommer derfra og sætter sig i forbindelse med kvælstof, f.eks. dér, hvor de røde kommuner har ansvaret, fra Lynetten osv. Tre fjerdedele af den fosforforurening, der kommer til vore vandområder, stammer fra byrensningsanlæggene, og kun én fjerdedel stammer fra landbruget. Hvis man var i stand til at stoppe det, ja så havde man en reduktion af den ene faktor, der giver den produktion af alger, som tager ilten i vandet. Så havde der været lidt ræson i det, hr. Camre sagde. Men jeg vil pointere, at det er for billigt og en dårlig form for argumentation at sige, at kan man løse det på den måde.

Så mangler hr. Camre også lige at omtale tidsrammen. Anser hr. Camre en tidsramme på tre år som overhovedet realistisk, med den viden han burde være i besiddelse af?

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Logikken i det, hr. Maisted siger, er jo, at udvaskningen af nitrat til vore vandløb stort set har været den samme altid. Derfor er det ganske interessant at få at vide, om hr. Maisted vil påstå, at det skyldes, at vi er blevet bedre til at måle den, når vi nu har opdaget, at der er ganske megen og for megen nitratudvaskning, eller om andre forhold gør sig gældende.

I øvrigt vil jeg gerne spørge hr. Maisted, nu hvor Venstre jo ikke var med i ordfører-rækken: repræsenterer hr. Maisted Venstre i denne debat, eller repræsenterer hr. Maisted sig selv? Det er jo ikke ukendt for hr. Maisted at repræsentere sig selv.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Jeg tror, at jeg i mit første indlæg tydeligt fik understreget, at landbrugets forurening kun er en del af den samlede forurening, og at det ville være forkert alene at gribe ind over for den forurening, der stammer fra dette erhverv. Det er også derfor, at der netop i disse dage, som hr. Maisted sikkert har bemærket det, vidt og bredt diskuteres et samlet, omfattende indgreb, en handlingsplan, der skal forbedre sundhedstilstanden i havet omkring Danmark. Og jeg behøver ikke her i forbindelse med dette forslag at understrege, at en lang række andre erhverv og forureningskilder også er omfattet.

Men jeg synes alligevel, det er nødvendigt at understrege, at det på det seneste er fremhævet fra ekspertsiden, at en meget større del af fosforforureningen, end man hidtil har regnet med, stammer fra landbruget, og at det vil være uforsvarligt ikke at gribe ind.

Det er rigtigt, som hr. Maisted siger, at der er noget naturgødning, som vi gerne vil have anvendt bedre og derfor gerne vil have spredt ud, og at det også indeholder fosfor. Det er ganske korrekt. Men der er jo ingen grund til, at man så overdoserer fosfor ved

[Camre]

også at tillade brugen af fosfor i kunstgødning.

Det er i det hele taget et særkende ved det forslag, vi taler om her i dag, at det så ensidigt fokuserer på naturgødningsproblemet. Vel, det problem er der, men det er dog meget enøjet at lukke af for en debat om den kunstgødning, som også forurener kraftigt.

Jeg vil gerne føje mit spørgsmål til det, som hr. Leif Hermann stillede: er de synspunkter, hr. Maisted her har givet udtryk for, hans egne? Vi har jo set hr. Maisted som en helt speciel ordfører i miljøspørgsmål for varierende partier i de senere år. Er det virkelig blevet Venstres synspunkter på dette spørgsmål?

(Kort bemærkning).

Maisted (V):

Jeg taler selvfølgelig på egne vegne, når jeg hører, at der bliver argumenteret på den måde, der blev argumenteret på fra Folketingets talerstol.

Nu har vi altså fået frem, at hr. Camre simpelt hen glemte den naturlige gødning. Når han sagde, at der ikke skulle anvendes fosfor, så tænkte han udelukkende på kunstgødning. Det var da altid noget, at vi altså har fået den side af sagen klaret.

Men det, der er det afgørende, og det, der er det væsentlige, det er, at der selvfølgelig altid har været en nitratudledning til vore søer, åer og havområder fra landbruget. Det er da rigtigt, som hr. Leif Hermann sagde, at vi er blevet dygtigere til at måle den. Der kommer en rapport, som ikke er offentliggjort endnu, hvor vi får nøje viden om udsivningen, og det er derfra, jeg har tallet på 260.000 t. Det er derfor, jeg siger, at en reduktion af anvendelsen af kunstgødning vil have forbløffende lille effekt i forhold til, hvad man fortæller befolkningen at den skulle have.

Det er korrekt, når jeg siger, at $\frac{3}{4}$ af fosforforureningen stammer fra byspildevand og $\frac{1}{4}$ af nitratforureningen stammer fra landbruget. Men det er altså en væsentlig ting, at de to komponenter er til stede samtidig, for, at man får den forurening, som er. Og derfor er det ikke uvæsentligt, at man tager hul på at løse problemerne med byspildevandet og ikke laver et ensidigt angreb på dansk landbrug.

Jeg er overhovedet ikke kommet med særlige politiske tilkendegivelser her. Jeg har blot ridset kendsgerningerne op ud fra de oplysninger, der foreligger i dag – det er såmænd det hele – og bedt om, at man fører en mere anstændig argumentation, når man prøver på at slå politisk plat på at være særdeles grøn.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg skal gøre det meget kort. Logikken i det, hr. Maisted siger, er, at her sidder et enkelt medlem af Venstres gruppe, der mener, at miljøministerens forhandlinger med dansk landbrug og nedbringelse af kunstgødningsforbruget er fuldstændig ligegyldige, og at det måske oven i købet er uforsvarligt; det synes jeg er en ganske interessant betragtning.

(Kort bemærkning).

Maisted (V):

Til hr. Leif Hermann kan jeg kun sige: goddag, mand – økseskaft! Det var en ejendommelig konklusion på, at man fremlægger nogle synspunkter på en ikke særlig fornuftig og redelig argumentation.

Selvfølgelig er det da fornuftigt, når dansk landbrug vil prøve på at nedbringe nitratud-sivningen i danske farvande, det er da indlysende. Ja, om man så kunne nedbringe den med 10 mg pr. l, var det da en fornuftig foranstaltning; det ville jeg da aldrig bestride, og jeg har heller aldrig gjort det.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal ikke komme med særlig mange kommentarer til selve forslaget. Vi mener, at der nu er fundet en brugbar finansieringsmodel. Det er klart, at vi i udvalget vil kigge nærmere på enkelthederne, men vi mener, at dette er et godt udgangspunkt – i modsætning til, hvad vi tidligere fandt.

Jeg vil om forslagets detaljer sige, at vi godt vil kigge en lille smule mere på støtteprocenterne og se, om man har ramt rigtigt med hensyn til støtteprocenterne for forskellige besætningsstørrelser, men det er klart udvalgsarbejde.

Ligeledes – og det refererer også til det, som hr. Gade sagde – vil vi godt kigge på

[Lone Dybkjær]

biogassiden, som ganske rigtigt fortsat er noget nødlidende, og hvor det må være muligt i et samarbejde mellem Miljøministeriet og Energiministeriet at gøre en mere massiv indsats. I tilknytning til det vil jeg sige, at det kniber lidt med velfungerende anlæg, i hvert fald her i landet, men jeg tror, det må være muligt at lave en ordning, så vi får sat skub i udviklingen på det område, sådan at vi faktisk får etableret de ønskede biogasanlæg.

Jeg skal ganske kort om finansieringen sige til hr. Camre, at jeg ikke har megen lyst til at gentage hele diskussionen fra det sidste par år på dette felt; jeg vil minde om, at vi foreslog den finansiering, fordi der ikke var nogen finansieringsplan for det miljøstøtte-lovforslag, der blev fremsat sidste år. Det mente vi ikke var acceptabelt, og derfor fremsatte vi forslaget om afgiften.

Jeg siger det nu, fordi det ikke er sikkert, det vil være muligt for mig at være i salen i morgen, hvis vi skal tage debatten nok en gang om det socialdemokratiske, SFs og VS' forslag om denne sag.

Vi mener altså, at der her er fundet den finansieringsmodel, som vi hele tiden har efterlyst, og derfor går vi ikke ind for de 40 øre, som hr. Camre har foreslået sammen med andre.

Om spørgsmålet om afgiftsstyring mener jeg, at man skal prøve på at diskutere spørgsmålet om afgiftsstyring mere bredt og ikke blot i en diskussion om landbruget. Men naturligvis skal landbruget også yde sit bidrag, uanset om det anvender kunstgødning eller naturgødning.

Jeg siger dette, fordi jeg kun ser dette, sådan som også hr. Camre har gjort det, som en lille del af det, vi står over for i forbindelse med spørgsmålet om havforurening. Jeg skal ikke tage den store debat, som vi skal have den 18. november, men jeg vil godt markere her – fordi det åbenbart skal ses i sammenhæng med dette forslag, det har i hvert fald nogle ordførere antydnet – hvad vi vil gå ind for mere konkret den 18. november. Vi vil nemlig sige, at alle ulovlige udledninger fra kommunale rensningsanlæg, industri og landbrug skal bringes til ophør inden 1. maj 1987, og at regeringen inden 1. februar 1987 skal udarbejde en investeringsplan, der betyder, at udledninger af kvælstof og fosfor til de danske farvande halveres inden for en 3-årig periode.

Når vi kan gå ind for dette lovforslag, så er det, fordi vi mener, at vi må i gang med de investeringer, som vi også har vedtaget i forbindelse med NPO-planen. Derfor er det nødvendigt med den lovgivning. Adskillige har kritiseret, at den ikke er blevet gennemført. Derfor mener vi, at vi bør se at få den gennemført.

Men jeg vil også sige, at det naturligvis kun er et led i den langt større diskussion, som det er helt nødvendigt at vi får, og som det er planlagt vi skal have den 18. november. Men da det allerede i dag er blevet bragt frem, vil jeg godt markere, hvad Det Radikale Venstre ønsker at opnå med den debat den 18. november.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Fru Lone Dybkjær gav udtryk for, at det, der var i vejen med ministerens forslag om miljøstøtteforanstaltninger sidste forår, var, at der manglede en finansieringsplan. Jeg tror, at ministeren godt kan forsvare sig selv, men jeg synes nu, man gør miljøministeren uret, for der var en finansieringsplan. Midlerne skulle jo tages fra Miljøministeriets budget, det stod klart at læse i forslaget.

Når fru Lone Dybkjær nu så skarpt afviser det forslag om 40 øre, som jeg har fremsat sammen med SF og VS, så bliver jeg jo nødsaget til at minde om, at forslaget er fuldstændig identisk med det forslag, som de samme tre partier fremsatte i maj måned sammen med fru Lone Dybkjær og med fru Lone Dybkjær som ordfører for forslagsstillerne.

Da jeg genfremsatte forslaget, rettede jeg bare datoen for fremsættelsen – jo, og så strøg jeg fru Lone Dybkjærs navn, det var jeg jo desværre nødsaget til.

Det er altså interessant, at fru Lone Dybkjær nu er tilfreds med, at det er landbrugets promillepenge, der skal betale. Det går, som jeg nævnte, ud over landbrugets midler til andre formål, og jeg har svært ved at se, hvordan fru Lone Dybkjær vil bortforklare, at man derved mister muligheden for at lade forureneren betale.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

[Gade]

Jeg forstod på fru Lone Dybkjær, at afgiftsstyring skulle man diskutere lidt bredere. Samtidig nævner fru Lone Dybkjær nogle ting, som skal gennemføres om udledninger, som skal halveres inden for en 3-årig periode osv. Man må stille spørgsmålet: hvordan? Hvilke metoder vil man anvende?

Det er jo ikke pæne ord, man skal skrive ned i en plan. Vi havde en lang kamp for overhovedet at få en erkendelse af, at N-kunstgødning er en del af problemet. Den kamp er nu vundet både i offentligheden og sådan set også i regeringen, når regeringen siger, at det også er et problem, nu skal det også med. Men vi mangler at pege på hvordan.

Man kan da ikke få danske landmænd til at bruge mindre kunstgødning end det, der er økonomisk optimalt. Hvordan kan man appellere til den gode vilje? De vil drive deres forretning så godt som muligt, og det skal de ikke skældes ud for. Derfor må man vælge metoder, som med sikkerhed nedbringer forbruget, og dér er to metoder, som man godt kan kombinere. Den ene er afgiftsstyring, og den anden er en regel om en eller anden maksimalgrænse for tilførsel – så kan det kombineres i forskellige kombinationer. Men jeg spørger fru Lone Dybkjær, om hun og Det Radikale Venstre kender andre metoder.

Det, vi skal diskutere i dag og som opfølgning af dette forslag – som altså ikke bare er fra sommeren 1986, men er fra sommeren 1985, hvor vi bad om at få taget hul på det her – er, hvilke metoder vi skal vedtage, for at det her kommer til at virke. Og når fru Lone Dybkjær altså har nogle ideer, som vi skal drøfte ved den kommende forespørgselsdebat, så kunne det være spændende, om fru Lone Dybkjær også kunne diske op med nogle metoder til at nå det mål. Vi er i hvert fald ikke tilfredse med bare at skrive ned på et stykke papir, at et eller andet skal nås til et eller andet årstal.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Til hr. Càmre vil jeg bare sige, at det jo i forbindelse med NPO-planen blev vedtaget, at der skulle ydes støtte til miljøforbedrende foranstaltninger inden for landbruget på præcis samme måde, som det skete under

den socialdemokratiske regering til miljøforbedrende foranstaltninger inden for industrien. Dengang var det statsfinansieret, og jeg sagde, at jeg ikke syntes, det var tilfredsstillende blot at bevilge merudgifter uden at finde ud af, hvor pengene skulle komme fra, og derfor var jeg ikke tilfreds med forslaget, som det forelå sidste år. Jeg synes, det er acceptabelt, sådan som det foreligger nu, hvor det er inden for Landbrugsministeriets egne rammer, at pengene skal tages.

Jeg synes ikke, at man skal tage hul på forespørgselsdebatten til den 18. november 1986 nu; jeg har blot villet markere, at dette skulle ses som led i et større hele.

Hr. Gade sagde, at der var afgifter eller tilskud. Jeg synes, det er afgørende, at vi nu får en miljøpolitisk målsætning. Hvad vil vi nå? Og så må vi finde frem til, hvordan vi når det, bl.a. under den debat den 18. november 1986.

Det, der har præget debatten, er alle mulige tekniske ting, alle mulige kontrolstyringer og alt muligt andet, uden at vi på noget tidspunkt havde penge til tingene, og uden at vi på noget tidspunkt – og det er det vigtigste – havde en miljøpolitisk målsætning.

Nu har jeg så prøvet at opstille min miljøpolitiske målsætning som den, jeg nævnte her, og så må vi se, hvordan vi finder frem til det mål.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Der er en enkelt side af det her, som fru Lone Dybkjær ikke har været inde på, nemlig den debat, som vi havde i slutningen af sidste samling vedrørende dette lovforslag. Det blev jo ikke taget af bordet, men kom til at henleve en tilværelse i udvalget indtil den 1. oktober 1986, fordi vi afbrød tredje behandling, og det samme gjorde vi med kunstgødningsafgiftsforslaget.

Dengang sagde fru Lone Dybkjær og hr. Bernhard Baunsgaard, som også optrådte i den sammenhæng: hvis det her forslag kommer uændret frem, så kommer kunstgødningsafgiftsforslaget også. Og nu vil jeg bede fru Lone Dybkjær om at forklare mig, hvori ændringerne består i det lovforslag, der ligger her på bordet, i forhold til det lovforslag, der lå på bordet, sidste gang vi drøftede det.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Jeg er nødsaget til at stille et spørgsmål til miljøministeren. Er det virkelig rigtigt, føler miljøministeren, det er rigtigt, som fru Lone Dybkjær her gentagne gange har sagt, at ministeren i foråret 1986 fremlagde dette forslag uden finansiering? Jeg vil godt forsvare ministeren, men jeg synes, ministeren skal have lejlighed til at svare selv. Er det virkelig rigtigt, at der ikke var nogen finansiering? Jeg kan næsten ordret citere, hvad der stod i forslaget, men jeg vil gerne bede ministeren om at besvare spørgsmålet. Det er jo rigtigt, at vi skal have nogle penge til at støtte landbruget, så det kan købe beton og jernrør, og hvad der skal til for at lave de her forskellige foranstaltninger. Det er vi enige i. Det sagde jeg også her i mit første indlæg. Vi er enige i, at det er nødvendigt at komme med nogle penge til støtte, for at det her kan gå lidt hurtigere. Det er jo den del af lovforslaget, der er uændret fra foråret, og som vi også erklærede os enige i i foråret. Men dette handler jo i videre forstand om et led i en helhed.

Jeg har nu fra fru Lone Dybkjær i hvert fald fået én erklæring om, at Det Radikale Venstre udelukker en af de metoder, der er til at nedbringe forureningen fra landbruget, nemlig afgiftsstyring. Det blev klart heroppe før. Jo, et stort tal, fint nok, halvdelen skulle væk i løbet af en 3-årig periode; vi skal ikke snakke om hvordan nu, men det skal vi debattere en anden god gang. Men én ting fik vi slået fast: at en af de effektive metoder, afgiftsstyring, er udelukket. Tak for den oplysning, den synes jeg er værdifuld for den videre debat!

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Jeg vil opfordre fru Lone Dybkjær til at opgive den holdning, at man ikke skulle kunne gå ind i en diskussion om, hvad der mere præcist skal ske den 18. november. Jeg går ud fra, at fru Lone Dybkjær vil være enig med mig i, at det vil være en meget uheldig situation, hvis den meget vigtige debat, der skal være den 18. november, bliver en debat, hvor der ikke er ordentlig forberedelse af tingene, hvor man ikke har diskuteret igen-

nem, hvilke forskellige metoder der kunne tages i anvendelse.

Hvis fru Lone Dybkjær's standpunkt udelukker, at vi kan få en grundig og ordentlig diskussion om metoderne inden den 18. november, så sker der nemlig lige nøjagtigt det den 18. november, som fru Lone Dybkjær antydede kunne blive resultatet: der kommer en målsætning, forhåbentlig da en smuk målsætning, men altså også kun en målsætning, og så står vi stort set på bar bund med hensyn til metoderne.

Vi vil godt være med til, hvis det er det, fru Lone Dybkjær lægger op til, at der skal ske et direkte indgreb. Som hr. Gade skitse-rede, er en af mulighederne, at man direkte laver lovbestemmelser om, hvor meget der må kunstgødes. Det er helt i orden. Jeg tror i virkeligheden, det kunne være meget godt. Afgiftssystemet virker muligvis mere trægt.

Hvis det er det, fru Lone Dybkjær lægger op til, så synes jeg, hun skulle sige det nu, for så skal vi jo have forberedt det, og det medvirker vi meget gerne til. Jeg tror nemlig, at situationen er så alvorlig, at det er direkte lovbestemmelser om omfanget, der skal til. Det tror jeg meget vel kan være det rigtige. Men så sig det dog, så vi kan diskutere det i god tid inden den 18. november, det vil vi gerne være med til også sammen med de Radikale, så det bliver en god dagsorden og ikke bare en uforpligtende målsætning.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Når vi diskuterer miljøstøtteleven, så diskuterer vi altså landbrugets forurening, og hvordan vi kan gribe ind dér. Vi nåede nogle resultater – som måske ikke er fuldt tilfredsstillende, men er forholdsvis gode, hvis de bliver ført igennem i deres fulde konsekvens – på husdyrgødningsområdet. Men vi undlod i 1985 at tage fat på kunstgødningsproblemet. Det var vi nogle der dengang var meget bekymrede over.

I dag er det direkte politisk uansvarligt, hvis man ikke drager kunstgødning ind, og hvis man ikke peger på, hvilke metoder man vil benytte. Man kan ikke dække sig under, at vi ikke ved noget om det her. NPO-redegørelsen nævnte markbidraget, herunder også kunstgødningsbidraget, til forureningen. I dag er det almindeligt anerkendt, og jeg me-

[Gade]

ner, også fru Lone Dybkjær anerkender det; så må det da være rimeligt, at man giver et svar på, hvilke metoder man vil anvende for at sikre, at man nedbringer kunstgødningsforbruget. Hvis man ikke vil det, så må fru Lone Dybkjær meget undskylde, så kan jeg ikke få andet ud af det, end at man altså ikke vil føre en politik, som lever op til en eventuel forholdsvis civiliseret og nogenlunde god målsætning. Man er nødt til at opstille en målsætning kombineret med metoder, hvis det skal være troværdigt. Jeg synes, det vil være miljøpolitisk uansvarligt ikke at anvise de metoder, som man ved vil virke.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Til hr. Leif Hermann vil jeg sige, at der er finansieringen til forskel.

Til hr. Camre vil jeg sige, at jeg ikke har udeladt afgiftsstyring. Jeg har bare sagt, at vi ikke anvender afgiften på 40 øre i forbindelse med denne lovgivning.

Jeg er enig med hr. Albrechtsen i, at der skal føres en grundig og ordentlig diskussion. Jeg mener bare ikke, at den skal føres i anledning af dette lovforslag, men den skal føres frem til den 18. november. Alle de bidrag, som VS overhovedet kan komme med, vil vi naturligvis se på og behandle, fuldt ud som vi plejer at gøre det.

Jeg er også enig med hr. Gade i, at vi selvfølgelig er nødt til at diskutere både målsætning og metoder. Jeg synes blot, det er temmelig vigtigt, at vi som politikere har nogle målsætninger. Jeg synes, det er det første skridt, og derefter mener jeg så vi skal finde ud af, hvilke metoder vi kan anvende for at få opfyldt de målsætninger. Jeg er udmærket godt klar over, at både S og SF har andre holdninger til dette. Hvis de kan gå ind og styre og kontrollere alle mulige steder i samfundet, ønsker de det. Jeg ser på resultatet af det; det synes jeg er vigtigt.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det, der kalder mig herop, er bemærkningen om, at vi vil kontrollere og styre. Som om det var, fordi vi var glade for at ville det. Det, der er anklagen mod Det Radikale Venstre, som jo siger, at det bestemmer politik-

ken her i huset, er: hvorfor var der ikke et flertal i foråret 1985, der greb ind over for kunstgødning? Hvorfor fik vi ikke det gjort i 1986? Og hvorfor ser det ud til, at vi heller ikke får det gjort nu med effektive metoder? Det er det spørgsmål, fru Lone Dybkjær skal svare på, og det er et miljøpolitisk spørgsmål for Det Radikale Venstre. Hvorfor har de ikke villet være med til at gennemføre nogle metoder, som kunne nedbringe forureningen fra kunstgødning, når der er metoder, der kan gøre det? Fru Lone Dybkjær må gerne komme med mange andre, men vi er nogle, der ikke synes, at vi er på forkant med udviklingen her, vi er meget for sent på den med hensyn til at handle.

(Kort bemærkning).

Camre (S):

Jeg mener faktisk, at fru Lone Dybkjær gør sig skyldig i en alvorlig misforståelse, når hun siger, at et forslag som det, S og SF lægger frem om en kunstgødningsafgift, er at gå ind og styre og dirigere, eller hvad det var for udtryk, der blev brugt. Jeg har meget svært ved at se, hvordan fru Lone Dybkjær vil kunne anbefale et mere liberalt, markedsorienteret middel, netop noget, der griber ind i prisdannelsen og dermed i markedsmekanismen. Jeg erkender blankt, at det på det nærmeste er umuligt at gå ud og måle og veje mængder, der køres ud på et givet areal osv., og det er netop derfor, vi peger på, at prismekanismen, markedsmekanismen, er et overordentlig effektivt og overordentlig hensigtsmæssigt og enkelt middel. Det burde da være i overensstemmelse med fru Lone Dybkjærs liberale tradition.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det er jeg da enig med hr. Camre i. Problemet er, at de 40 øre hverken styrer eller gør noget som helst andet, man lægger bare en slags ekstra skat på landbruget. Det har jo været kerneproblemet i dette. Det har vi ment var forsvarligt på et tidspunkt, da der ikke var skabt en finansieringsramme. Det er sket nu, og det er derfor, vi kan gå ind for dette forslag. Derfor gik mine bemærkninger om at styre og dirigere heller ikke på 40 øres forslaget. Hvis det bare var så nemt, at vi fik

[Lone Dybkjær]

en form for styring og dirigering ved 40 øres forslaget, havde det været værd at have med at gøre, men det fik vi ikke. Vi fik blot en mere eller mindre tilfældig ekstraskat, som jeg sagde vi ville tage, hvis ikke vi kunne finde en anden finansiering inden for landbruget, der var mere tilfredsstillende.

Addi Andersen (CD):

Ministerens forslag til lov om støtte til miljøforbedrende investeringer i mindre landbrug m.v. er en følge af Folketingets beslutningsforslag om nedbringelse af forurening med næringssalte og organisk stof, som blev vedtaget den 31. maj 1985.

Jeg vil i al beskedenhed sige, at i princippet må det være den, der forurener, der selv skal dække udgifterne, men det vil pålægge de pågældende landmænd så store udgifter, at de ikke kan magte det, og det vil derfor være naturligt med en støtte til de mindre landbrug, så forbedringerne kan komme i gang hurtigt muligt.

Centrum-Demokraterne kan derfor støtte ministerens lovforslag og håber på en hurtig udvalgsbehandling.

Steffensen (KRF):

Det lovforslag, vi her behandler, har som nævnt flere gange været længe undervejs, og det er vigtigt, at det nu bliver gennemført. Man kan måske undre sig en lille smule over Socialdemokratiet, der siger, at der skal handles hurtigt her og nu. Det er også rigtigt, men jeg mener da, at planen her er udtryk for, at der nu handles på dette område, og derfor synes jeg, det er lidt paradoksalt, at Socialdemokratiet ikke vil støtte lovforslaget. Jeg forstod, at det nok kunne støtte en del af det, men ikke lovforslaget som helhed.

Det er jo et tilsagn, som blev givet erhvervet, dengang vi gennemførte NPO-planen, og derfor ser vi med tilfredshed, at lovforslaget nu er blevet fremsat. Forhåbentlig kan vi få en hurtig udvalgsbehandling, så lovforslaget kan blive vedtaget.

Ove Jensen (FP):

Selv om finansieringen af dette lovforslag delvis skal komme fra Landbrugets Promillefond, er det reelle forhold jo, at med dette forslag er det landets skatteydere, der nu får regningen for den panikbeslutning, som Fol-

ketinget tog, da man pålagde landmændene disse milliardudgifter til miljøinvesteringerne.

Fremskridtspartiet er som bekendt modstander af alle støtteordninger, og derfor kan vi heller ikke støtte dette lovforslag. Vi går ind for princippet om, at forurenere selv skal betale, men det forudsætter naturligvis, at der foreligger beviser, i dette tilfælde for, at landmændene har forurennet via deres møddinganlæg osv., som man har påstået. Og uanset de mange fine rapporter, der er kommet, og uanset hvor mange rapporter der er kommet fra både det ene og det andet sted, foreligger der intet som helst videnskabeligt bevis for, at der overhovedet har været tale om forurening fra de møddingpladser, som man nu skal til at ofre ca. 3 mia. kr. på. Det er jo kendsgerningen. Men hvis altså der kan fremlægges beviser for, at landmændene med disse anlæg har forurennet, skal de efter Fremskridtspartiets opfattelse selv betale for denne forurening, og derfor afviser vi dette forslag.

Hvis man går ind i forslaget, er der jo flere elementer i det. Bl.a. har jeg hæftet mig ved det med straksafskrivningerne.

Forholdet er jo det, at mange landmænd er i en meget vanskelig situation. Hvad skal de gøre nu? Skal de foretage disse store investeringer, eller skal de afvikle deres besætning? Jeg forstår sådan set ikke, at regeringen ikke giver alle, der ønsker det, mulighed for at foretage en straksafskrivning. Jeg er ret sikker på, at det vil medvirke til, at der er mange, der vælger at få deres møddingforhold bragt i orden i stedet for at sætte besætningen ud, og forholdet er jo det med sådanne straksafskrivninger, at det reelt ikke koster det offentlige en rød øre, for man kan som bekendt kun afskrive én gang. Har man straksafskrevet hele beløbet, er der ikke noget at afskrive på senere.

Jeg vil derfor henstille til regeringen at overveje at give muligheden for enten en straksafskrivning af hele beløbet, den normale afskrivning eller af beløb midt imellem, som landmændene nu måtte ønske. Det vil ikke belaste de offentlige kasser, men det vil helt givet medvirke til, at der bliver udført flere af disse anlæg, og at der bliver opretholdt flere besætninger.

Kinch-Jensen (VS):

[Kinch-Jensen]

VS kan gå ind for det foreliggende forslag ud fra den betragtning, at det trods alt er bedre at gøre lidt end slet ikke at gøre noget mod den allermost tåbelige og uansvarlige forurening. Men vi mener, at forslaget er klart utilstrækkeligt, og at det i øvrigt er på kant med 2 vigtige principper i forureningsbekæmpelsen, som der også er blevet gjort opmærksom på det fra flere sider.

Det ene princip er, at forureningen skal bekæmpes ved kilden, og det andet princip er, at forurenere selv skal betale, også selv om det kan blive dyrt.

Selv om mange danske landmænd efterhånden er dybt bekymrede, vender landboorganisationerne sig stadig imod, at erhvervet skal finansiere bekæmpelsen af den forurening af grundvandet, vandløbene, søerne og de indre farvande, som de moderne driftsmetoder forvolder.

I sagen om nitratforureningen er der ikke noget sted, der hedder »væk«. De fisk, der gisper efter vejret på bunden af Kattegat, er ofre for et nitratkredsløb, der bliver desto mere destruktivt, jo mere det danske landbrug fjerner sig fra økologiske driftsmetoder og samler husdyrene i deciderede fabriksanlæg.

Det hjælper ikke på hovedproblemet, at de moderne industrilandmænd, der er med på moderne, omtaler deres produktionsbygninger som staldmiljøer. Det hjælper heller ikke på hovedproblemet, at man bygger gylletanke og styrer gødningsudbringningen med edb-systemer. Tværtimod kan det senere vise sig at være fejlinvesteringer og grundlæggende fejl ved det nuværende uøkologiske landbrug.

Den grundlæggende løsning ligger i 2 andre forslag, som bl.a. VS har ført frem i nogle år. For det første et mere økologisk landbrug, der genskaber balancen mellem den vegetabiliske og den animalske produktion og udnytter de fordele, der ligger i samspillet her. For det andet en fornuftig udnyttelse af den rige ressource, som gyllen i virkeligheden er, fordi den indeholder masser af energiråstof i form af naturgas og/eller komposteringsvarme.

Hvis Folketinget for 4, 6 eller 8 år siden havde vedtaget de forslag om biogas og andre alternative energikilder, som blev fremsat i en lind strøm, bl.a. af VS, kunne vi i dag have været så langt, at vi kunne have vedta-

get en storstilet plan for en landsomfattende udbygning af små og mellemstore biogasanlæg, i stedet for som nu at komme hastende efter og tage stilling til akutte nødløsninger i stedet for gennemgribende forandringer, der kunne standse forureningen ved kilden. Men dengang turde Folketinget ikke tro på den alternative energi, og det store flertal her i Tinget kaldte VSerne barfodsgængere, når der blev advaret imod fremtidens iltsvind i de indre farvande.

Som en nødløsning kan VS imidlertid støtte forslaget om gylletankene og de andre investeringer, der kan forhindre de allermost uhensigtsmæssige former for gødskning og udslip til vandløbene.

Vi tilføjede også, som hr. Gade har været inde på det før, også i dag, at det er vores håb, at nogle af pengene vil blive brugt i forbindelse med opførelse af fælles biogasanlæg, men det har der jo været snakket om i dag, så det vil jeg ikke sige mere om.

Forurenere er ikke den enkelte landmand, men hele erhvervet, og forureningen er et strukturproblem. Jeg gør opmærksom på, at i morgen håber jeg vi får behandlet forslaget om afgift på kunstgødning, og at det får en god modtagelse, både fordi forbruget af kunstgødning skal nedbringes, og fordi markbruget og især de store kornproducenter også skal være med til at betale regningen for den samlede forurening.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Det tidligere fremsatte lovforslag, som indeholdt forslag til finansiering for 1986, blev stillet i bero, fordi man ønskede en samlet finansieringsplan for de 4 år. Den foreligger med dette forslag, og de ændringer, der er foretaget i lovforslaget i forhold til tidligere, er konsekvensændringer på baggrund af finansieringsplanen for de 4 år.

Jeg vil gerne takke ordførerne for en konstruktiv modtagelse af dette forslag, og vore farvandes tilstand taget i betragtning vil jeg ønske, at vi nu i udvalget, så hurtigt det kan lade sig gøre, kan få iværksat denne tilskudsordning, så vi kan få intensiveret arbejdet med forureningsbekæmpelsen i landbruget.

Camre (S):

[Camre]

Jeg stillede faktisk ministeren et spørgsmål, som jeg ikke fik besvaret. Nu skal jeg gentage det.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om det er således, at da dette lovforslag blev fremsat i forårssamlingen 1986 – jeg tror, det hed L 71 – var der ikke nogen finansiering af forslagens udgifter.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg beklager, hvis min stemmeføring var så lav, at hr. Camre ikke opfattede, at jeg sagde: det tidligere fremsatte lovforslag, som indeholdt en finansiering for 1986, blev stillet i bero, fordi man ønskede en samlet finansieringsplan for alle 4 år. Det er den, der nu foreligger, og ændringer i forslaget nu i forhold til tidligere er konsekvensændringer på baggrund af finansieringsplanen for de 4 år.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Erhvervsudvalget (5/11 86):

Udtræder: Kofod-Svendsen (KRF)

Nyt medl.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Retsudvalget (5/11 86):

Udtræder: Kofod-Svendsen (KRF)

Nyt medl.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Forsvarsudvalget (3/11 86):

Udtræder: Kristian R. Kristensen (KRF)

Nyt medl.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Indfødsretsudvalget (3/11 86):

Udtræder: Kristian R. Kristensen (KRF)

Nyt medl.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Kulturudvalget (3/11 86):

Udtræder: Kristian R. Kristensen (KRF)

Nyt medl.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Udvalget om offentlige arbejder (3/11 86):

Udtræder: Kristian R. Kristensen (KRF)

Nyt medl.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

§ 71-tilsynet (3/11 86):

Udtræder: Kristian R. Kristensen (KRF)

Nyt medl.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Udvalget angående det civile beredskab (3/11 86):

Udtræder: Kristian R. Kristensen (KRF)

Nyt medl.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Nordisk Råds danske delegation (3/11 86):

Udtræder: Kristian R. Kristensen (KRF)

Ny stedf.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Det udenrigspolitiske nævn (3/11 86):

Udtræder: Kristian R. Kristensen (KRF)

Ny stedf.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Udvalget angående Grønlandslove (3/11 86):

Udtræder: Kristian R. Kristensen (KRF)

Ny stedf.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Indfødsretsudvalget (4/11 86):

Udtræder: Fischer (KF)

Nyt medl.: Frank Mathiassen (KF)

Miljø- og planlægningsudvalget (4/11 86):

Udtræder: Fischer (KF)

Nyt medl.: Frank Mathiassen (KF)

Udenrigsudvalget (4/11 86):

Udtræder: Fischer (KF)

Nyt medl.: Frank Mathiassen (KF)

§ 71-tilsynet (4/11 86):

Udtræder: Fischer (KF)

Nyt medl.: Frank Mathiassen (KF)

[Tredje næstformand]

Teknologinævnet (4/11 86):

Udtræder: Fischer (KF)
 Nyt medl.: Frank Mathiassen (KF)

Teknologiudvalget (4/11 86):

Udtræder: Fischer (KF)
 Nyt medl.: Frank Mathiassen (KF)

Boligudvalget (4/11 86):

Udtræder: Fischer (KF)
 Ny stedf.: Frank Mathiassen (KF)

Det energipolitiske udvalg (4/11 86):

Udtræder: Fischer (KF)
 Ny stedf.: Frank Mathiassen (KF)

Kulturudvalget (4/11 86):

Udtræder: Fischer (KF)
 Ny stedf.: Frank Mathiassen (KF)

Retsudvalget (4/11 86):

Udtræder: Fischer (KF)
 Ny stedf.: Frank Mathiassen (KF)

Forskningsudvalget (4/11 86):

Udtræder: Fischer (KF)
 Ny stedf.: Frank Mathiassen (KF)

Kulturudvalget (4/11 86):

Udtræder: Grethe Larsen (SF)
 Nyt medl.: Birthe Hansen (SF)

Socialudvalget (4/11 86):

Udtræder: Grethe Larsen (SF)
 Nyt medl.: Birthe Hansen (SF)

Erhvervsudvalget (4/11 86):

Udtræder: Grethe Larsen (SF)
 Ny stedf.: Birthe Hansen (SF)

Kommunaludvalget (4/11 86):

Udtræder: Hanne Thanning Jacobsen (SF)
 Ny stedf.: Birthe Hansen (SF)

Landbrugs- og fiskeriudvalget (4/11 86):

Udtræder: Grethe Larsen (SF)
 Ny stedf.: Birthe Hansen (SF)

Arbejdsmarkedsudvalget (4/11 86):

Udtræder: Tinning (VS)
 Ny stedf.: Kinch-Jensen (VS)

Det energipolitiske udvalg (4/11 86):

Udtræder: Tinning (VS)
 Nyt medl.: Kinch-Jensen (VS)

Kulturudvalget (4/11 86):

Udtræder: Tinning (VS)
 Ny stedf.: Kinch-Jensen (VS)

Socialudvalget (4/11 86):

Udtræder: Tinning (VS)
 Ny stedf.: Kinch-Jensen (VS)

Teknologiudvalget (4/11 86):

Udtræder: Tinning (VS)
 Ny stedf.: Kinch-Jensen (VS)

Retsudvalget (4/11 86):

Udtræder: Tinning (VS)
 Ny stedf.: Kinch-Jensen (VS)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 6. november 1986, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.23
